

ЕПІСТОЛЯРІЙ БЛОГОФЕРИ

Анжеліка Гончарова
(Кривий Ріг, Україна)

Блоги – різновид засобу масової комунікації нового покоління. Переписка та висвітлення власних точок зору та вражень, подібно до щоденникових записів та листування – всюдоступна. Не дивним є бажання науковців віднайти спільні риси між віртуальними щоденниками та епістолярними жанрами. У статті робиться спроба певного ототожнення епістолярних жанрів з текстами блогів.

Ключові слова: епістолярні жанри, листи, щоденники, блоги.

Блоги – разновидность средств массовой коммуникации нового поколения. Переписка и освещение собственных точек зрения и впечатлений, подобно к запискам в дневник и переписок – общедоступной. Не удивительной есть попытка ученых найти общие черты между виртуальными дневниками и эпистолярными жанрами. В статье делается попытка определенного отождествления эпистолярных жанров с текстами блогов.

Ключевые слова: эпистолярные жанры, письма, дневники, блоги.

Blogs is a version of mass media of new generation. Correspondence and illumination of the own points of view and impressions, similarly to records in a diary and correspondences are generally real for use. There is not surprising nowadays an attempt of scientists to find common features between virtual diaries and epistolary genres. In the article we make an attempt of a certain identification of epistolary genres with texts of blogs becomes.

Key words: epistolary genres, blogs, letters, diaries.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку та функціонування мережі Інтернет не може залишати вчених різних галузей науки байдужими. Віртуальна площа все більше заповнює увагою населення планети, призводячи до тотального контролю уваги та інтересів молодого покоління. Давно відомо, що Інтернет став одним із різновидів засобів масової комунікації, функціонування якого принципово відрізняється від традиційних ЗМІ. Цікавим є існування в середині мережі електронних щоденників – блогів. Створені блоги – доступні широкому колові користувачів сайтів і є специфічною формою вираження думок та стану автора.

Актуальність теми полягає в тому, що дискусійним залишається питання розвитку блогу та приналежності його до певного жанру ЗМІ. Тож, постає питання щодо стану блогів як різновиду епістолярного жанру.

Започатковане дослідження вищезазначеного питання дослідженнями науковців: Морозова Л.І., Антоненко С.В., Шебеліст С., Кузьменко В.І. та ін.

Мета: виокремити риси блогів як епістолярного жанру.

Виклад основного матеріалу. У сучасній журналістиці епістолярні жанри – це, як правило, листи читачів. Тож, як уже зазначалося вище листи складають

основу й журналістики. Тож серед видів епістолярних жанрів можна ділити такі: лист-вигук, лист скарга, лист-запитання, лист-відповідь тощо. Різноманітні види, але всі їх об'єднує єдина риса – це лист. За В.Сметаніним, “лист – це письмове повідомлення автора адресату, побудоване на основі типологічної архітектоники певного часу” [Кузьменко]. Важлива роль у визначенні епістолярного характеру листів, а саме поняття “епістолярна формула” – усталених виразів листування, належить В.Сметаніну, який виокремлює три її різновиду: фраза-кліше; фраза зі стрижневим словом; фраза без стрижневого слова [4].

“Лист – не тільки “автопортрет”, в ньому проступають риси адресата – хай і розмиті, окремими штрихами, але вони вгадуються... [3, с.26]”.

Лист постає як жанр журналістики через необхідність злиття ділового і особистого спілкування. Публікації листів, що стали надбанням усієї аудиторії в цілому, що несуть корисну інформацію для певної кількості населення чи задовольняють інтереси певних соціальних груп прийнято називати – епістолярною журналістикою. Лист як жанр має низку особливостей: а) звертання автора до певної особи; б) спонування читача до дії [2].

Приватне листування викликає інтерес тому, що в ньому яскраво простежується особистість і настрої автора, особливості оповіді про ті чи інші події, особливості розмовної мови особистості, навіть коли автор не знайомий з формулами епістолярного жанру. Особливості внутрішнього світу (та й в певній мірі портрет адресата) вимальовуються досить чітко. Тому, картина відображення навколишнього середовища – чітка, жива, яскрава. Нерідко читач спостерігає поєднання точок зору декількох авторів, так само як і розбіжність у поглядах. Морозова Л. І. зазначала спираючись на точку зору М. Бахтіна та Л. Гіндзбурга, що серед жанрів є певна еволюція, спостерігається ріст від меншого до більшого яку можна зобразити:

лист > щоденник > біографія > мемуари.

У блогах простежується певна схожість з подібними сходами, адже на початку свого існування це були певні листи “самому собі”, потім, з часом, автори почали вести їх у хронологічному порядку, що призвело до регулярного заповнення сторінок, аналогічно як у щоденнику. Але, провідна жанрова особистість листа – конкретний адресат, яка розрахована психологічні та соціальні чинники конкретного читача, у той час, як електронний варіант щоденника доступний всім бажаючим. Саме вище зазначені чинники й зумовлюють стиль листа, а як відомо для блогів стиль – риса не характерна.

Лист розрахований на конкретного читача (а часом і добре знайомого – приватний лист). Тобто, ми можемо стверджувати, що він несе у собі конкретний образ певної особи (її суб'єктивні враження та погляди). Блог, у свою чергу, є так само відображає настрої, почуття, переживання, ставлення автора до певних речей, несе певне семантичне навантаження. Автор розраховує на наявність читачів, адже сфера функціонування блогів є все доступною. Хоча, на відміну від листів, блоги не розраховані на одного читача, тим паче когось конкретного. Природним є доступ до них, тому, відповідно, з цієї точки зору вони не можуть вважатись закритими (приватними).

Простежується можливість листів буди інструментом впливу на широке коло читачів має низку особливостей, які, на наш погляд, можна віднести і до блогів:

- висловлення автором почуттів, тому не дивним є те, що в епістолі можна відстежити справжню думку чи ставлення автора. Ця риса може бути

відзначеною і для блогів. Це, така собі, психологічна установка, яка не може бути не врахована науковцями та дослідниками;

- лист може чітко окреслювати коло особистостей, що цікавлять автора. Оскільки темами блогів виступають різноманітні теми, то прикладом можуть слугувати публікації, в яких фігурують, наприклад, політичні особи, чи конкретна група людей. Тобто коло адресатів може охоплювати будь-кого і підпадати під обговорення та контролем постійних користувачів сайтів;

- часто автор як друкованого листі в газеті так і наявного блогу в Інтернеті може проявляти свою зацікавленість, інтелектуальний розвиток, обізнаність у тій чи іншій сфері;

- і у листі, і у блозі автор висловлює своє ставлення та думки, що сприяє подальшому зближенню з читачем та налагодженню контактів між ними.

Тобто виклад інформації на різних рівнях письмової комунікації: від висловлення ідентичних поглядів автора та читача до створення власного стилю ведення блогу.

З одного боку блог – персоніфікований, адже автор істота реальна, але відсутній конкретний читач, відсутня чітка структурованість, що характерна для тексту листа. У той же час, наявна концепція адресата, присутні оцінки під час переписок, що засвідчує про наявність міжособистісних стосунків між блогерами, що притаманний для епістолярного тексту.

Під епістолярним текстом Є.І. Комарова розуміє: "...результат мовотворчого процесу закріпленний у певній семантико-стилістичній структурі, обумовлений комунікативною інтенцією та об'єктивованим у вигляді писемного звертання автора до конкретного реципієнта, поєднаного з ним перцептивною спільністю соціального середовища, контактів, суспільних норм, поведінки [1, с.7]".

Як і будь який інший текст – епістолярний текст має свою структуру, Антоненко С.В. представляє її наступним чином: "...звертання > привітання (виражене вокативними реченнями) > речення > надфразова єдність > фрагмент епістолярного тексту > прощання > епістолярний текст [1, с.8]".

Блог – текст вузько спрямований, тобто наявність узусу функціонування тексту – ще одна риса епістолярію для блогосфери, адже майже кожен блогер очікує певної реакції на текст щоденника, хоча лише з часом виокремлюється коло читачів та дописувачів, яких можна назвати конкретними адресатами автора.

Блог і лист ототожнюються нами ще й тому, що обидва мають часову вісь – теперішній час, у якому живе і пише автор. Текст блогу, як правило, поєднує, в собі переживання минулого і теперішнього, та висвітлює погляди і бажання майбутнього. Простежується процес акумуляції теперішнього, минулого та майбутнього. Оскільки однією з основних характеристик блога є написання по "свіжим слідам", "зі свіжими переживаннями", тому, як правило, відсутні роз'єднання часових пластів (на прикладі текстів блогів людей, що живуть з ВІЛ).

Електронні щоденники можна розділити на дві категорії: спонтанні (ті, записи в яких робляться під впливом емоцій та обставин, що трапились нещодавно), та не спонтанні (ті, записи в яких ведуться після обміркування певних життєвих колізій). Спонтанні блоги ми ототожнюємо, певною мірою, з усним монологічним мовленням, адже події що в них відображаються мають сильний вплив на автора. Для текстів таких щоденників характерним є емоційна

насиченість, яскравість кольорів сприйняття ситуацій, піднесена чи пригнічена забарвленість тексту, можлива наявність емоційної лабільності (легкого і швидкого переходу від піднесеного до пригніченого настрою). Події відображені у такому блозі мають свій часовий континуум – від декількох хвилин до декількох годин. Після декількох годин людина починає повертатися до свого нормального емоційного стану, емоції та враження відходять на другий план – текст блогу не буде відображати попередній стан та сприйняття. Такі тексти не є спонтанними і не відрізняються зображенням загостреного сприйняття. Написання не спонтанного тексту блогу є, на нашу думку, творчим актом, адже, тут автор починає обдумувати яку інформацію слід подати своїм читачам, текст формується, редагується і тільки потім розміщається на сторінках мережі. Подібні блоги тяжіють до есе – стилем написання, виваженістю тексту (наприклад: описання свого ставлення до пори року).

С.Шебеліст наголошує, що повноважність есе як жанру ґрунтується на чотирьох основних диференційних ознаках:

- об'єкт відображення в есе – пропущена крізь призму суб'єктивного авторського сприйняття емпірична реальність;

- призначення жанру найповніше виявляється в його функціях – переконанні, формуванні суспільної думки, пізнавальній і естетичній;

- масштаби висновків і узагальнень в есе й найчастіше умоглядні, а не результат строгого аналізу системи фактів;

- особливостям мовно-стилістичних засобів відповідає образно-експресивний характер есеїстичної розповіді [5].

При неповному ототожненні блогів та есе, слід виокремити спільні для них риси. По-перше, лаконічність викладу інформації на сторінці блогу; по-друге, вираження суб'єктивного судження, яке виходить на перший план тексту; по-третє, використання специфічної лексики, яка тяжіє до розмовної з уживанням жаргонізмів, функціонування розмовної лексики (часом у нецензурній чи сленгу); по-четверте, філософська тематична спрямованість спрямованість; по-п'яте, використання метафор (у більш інтелегентних та освічених поодиноких авторів). Хоча, на відміну від есе у блогах, безперечно, відсутня художня форма (навіть виважені тексти не спонтанних блогів навряд чи можна назвати художнім твором з дбайливим дотриманням форми), адже не всі користувачі знайомі з нормами та правилами письмової мови; відсутні поетичні образи та афористичність. У блогах думки не завжди логічно викладені та зрозумілі читачам. Блогам характерне різноманітне тематичне спрямування, адже не має жодних обмежень для тем обговорення чи написання у мережі Інтернет.

Метою написання як есе, листа так і блогу можуть бути різноманітні причини. Хоча для блогерів доцільно виокремити наступні:

- можливість поділитися своїми думками, переживаннями, спогадами з оточуючими і залишитися при цьому невідомим;

- звернутися через мережу до певної особи (чи групи осіб);

- отримати інформацію;

- поділитись інформацією;

- вплинути на певний прошарок населення чи соціальну групу.

Не можемо не звернути увагу на риси, які дещо споріднюють есе та блоги.

На наш погляд лише перші дві риси є характерними для блогів.

Висновки. Отже, блоги суміщають у собі риси есе, листів та щоденників.

Провівши дослідженнями можемо виокремити риси блогу, як різновиду сучасного епістолярного жанру:

- розраховані на аудиторію і читача (зникає фактор приватності);
- спонукає читача до дії (коментарі читачів);
- відображення настрою, ставлення автора до подій, до людей тощо;
- персональний рівень автора;
- різноманітність тематики блогів;
- наявність фраз-кліше, стрижневих слів притаманних певні епосі;
- фіксація подій з життя автора, суспільства тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко С.В. Синтактико-стилістична структура епістолярного тексту (на матеріалів листів О. С. Пушкіна): автореф. дис... канд. філол. наук. 10.02.01. – К., 1995. – 20 с.
2. Зворотний зв'язок із читачем [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http:// www. br. com. ua / referats](http://www.br.com.ua/referats)
3. Коцюбинська М. “Зафіксоване й нетлінне”. Роздуми про епістолярну творчість. – К.: Дух і літера, 2001. – 300 с.
4. Кузьменко В.І. Автореф. дис. д-ра філол. наук: 10.01.01. – К., 1999. – 34 с. – укр. [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http:// www. lib/ua-ru.net/inode/5130.html](http://www.lib.ua-ru.net/inode/5130.html)
5. Шебеліст С. Теоретичні аспекти жанру есею [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http:// www. slovochas.in.ua](http://www.slovochas.in.ua)

УДК 070:821.161.2–92.09

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА МАРКОВАНІСТЬ ІНТЕРТЕКСТУ В ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТВОРІ

Людмила Іванова
(Луганськ, Україна)

На матеріалі публіцистичного доробку Бориса Олійника інтерпретовано соціально-культурну маркованість інтертекстуального простору публіцистичного тексту, виявлено функції даного маркування.

Ключові слова: *інтертекстуальність, публіцистичний текст, соціально-культурна маркованість інтертексту.*

На материале публицистической наработки Бориса Олейника интерпретировано социально-культурную маркованість интертекстуального пространства публицистического текста, обнаружена функция данной маркировки.

Ключевые слова: *интертекстуальность, публицистический текст, социально-культурная маркованість интертексту.*

On the material of publicistic works of Borys OlyinikIn was interpreted social and cultural marking of intertextual space of publicistic text, the functions of this marking were found out.

Keywords: *intertext, publicistic text, social and cultural marking of intertext.*